

Közgazdaság

TANULNI! TANULNI! TANULNI!

Külön kiadás!

A pénzügyi szakot végzetekkel szemben az a követelmény, hogy ismerjék a pénzügyi rendszer elvi alapjait, annak gyakorlatát a történelmileg kialakult jelenlegi formájában, ismerjék a pénzügyiek helyét és szerepét a bővített szocialista újratermelés egész folyamatában, képesek legyenek könnyen és alaposan megismerni a rájuk bízott szakterületet. — A most kiképzendő pénzügyszakos hallgatók — úgy gondoljuk — nem egészen felelnek meg ennek a követelménynek. Ennek egyik legfőbb okát a pénzügyi oktatás nem kielégítő színvonalában látjuk.

Jól tudjuk, hogy a pénzügyi tanszéknek igen sok nehézséggel kell megküzdnie, hiszen a tanszék nem nagy múlttal, s ennek következtében nem nagy tapasztalattal rendelkezik. Az anyag, amit oktatnia kell, igen széles területet ölel fel, s bár szívós és szorgalmas munkájukkal a tanszék dolgozói a legjobbat igyekeznek nyújtani, az adott problémák megoldása nem lehet egyik napról a másikra.

Szeretnénk néhány ilyen megoldandó probléma felvetésével segíteni a tanszékot, az oktatás színvonalának emelése érdekében kifejtett kitartó munkájában.

A pénzügyek oktatásában

egyik legfontosabb probléma az elmélet és gyakorlat szoros kapcsolata. A szakosítás utáni két év ebből a szempontból teljesen különvált. A harmadik év folyamán a pénzügyi fogalom és hitel elvi kérdéseit tanuljuk, majdnem teljesen füg-

getlenül a mai magyar pénzügyi viszonyoktól (kivéve néhány történelmi jellegű előadást, ami azonban nem volt összefüggésben az előtte tanult elméleti problémákkal), a negyedik év folyamán pedig a pénzügyi finanszírozással foglalkoztunk, teljesen függetlenül a múlt évben tanult pénzügyelmélettől. Ez arra a káros következményre vezet a pénzügyszakos hallgatók körében, hogy negyedéves korukban egyáltalán nem érdeklődnek a tudományos viták és az ezzel összefüggő klasszikus irodalom iránt, mert ezt függetlennek tartják Magyarország mai magyar pénzügyi problémáitól.

Allandóan jelennek meg folyóiratokban pénzügyi jellegű cikkek viták, amelyek a pénzügyi gyakorlat mai szakemberei nagy figyelemmel kísérik, résztvesznek benne, azonban a tanszék egyetemi hallgatóinak figyelmét nem irányította ezekre. A hallgatók legtöbbször nem is tudnak ezekről a cikkekről, vitákról.

(Pl. a jelenlegi Kronrod-Atlasz vita a pénz egységességéről a szocializmusban). Félő, hogy ez az érdektelenség a tudományos viták iránt csak nő az egyetemről már kikerült hallgatók körében.

Az elmélet és gyakorlat szoros kapcsolatát jelenti az is, hogy gyakorlati problémák tanulmányozására hívjuk segítségül a klasszikus irodalmat, s az egyes elméleti kérdéseket is ennek megfelelően

elemre bontva, mélyen tárgyaljuk. Az egyetem mai pénzügyi oktatása azonban még nem elég mély elvi alapokra épül fel. Pl. „A pénz és funkciói” c. részt — amely az egyik legjelentősebb része az anyagnak — szó szerint Nagy Tamás elvtárs pol. gazd. jegyzetéből kiemelve tárgyaltuk, s a hozzá megadott irodalom sem ment túl a második évben tanult pol. gazd. anyagán. Pedig szükség lett volna arra, hogy mélyebben foglalkozzunk a pénz elméleti problémáival, a „Tőke” idevonatkozó részei alapján. Vagy pl. az árpoltika felvétel oktatása során nem került sor soha klasszikus irodalom tanulmányozására. A „költészet és adó” c. tárgyhöz sem olvastunk soha klasszikus irodalmat.

Feltétlenül elősegítené az elmélet és gyakorlat összhangját az oktatásban, ha az előadások egy részét a „költészet és adó” tárgyú előadások helyett a „költészet és adó” tárgyból a gyakorlatban ezen a területen dolgozó elvtársak tartanák: Antos István, Polonyi Szűcs Lajos tartott ugyan előadásokat — de a pol. gazd. szakon; pedig a költészet és adó szakkal közelebb áll az ő munkaterületéhez. Sőt Antos elvtárs pl. „Az 1954 évi tervezés” címmel tart előadást a politikai gazdaságtan-szakon — de ilyen című előadást a költészet és adó szakosok nem kapnak. Sokkal előbb és mélyebben magyaráznának meg ők a gyakorlat problémáit, mint az olyan előadók, akik csak a meglévő (igen kevés) iroda-

lomra és esetenkénti tájékozódásra támaszkodnak.

A tematika megdöntéséről

is hozzájárulna az elmélet és gyakorlat kapcsolatának megteremtéséhez. Gondolunk pl. arra, hogy költészet és adó témát a harmadik évben tanultunk, amikor még egyáltalán nem ismertük a költészet és adó struktúráját, „elméleti” problémáit sőt alapfogalmait sem, ez ugyanis csak a negyedik évfolyamon került előadásra. (Egy példával élve, ez azt jelenti, hogy a harmadik évben gyakorlatilag dolgoztunk a közéleti normákkal és a negyedik év második félévében magyarázták meg, hogy mi az.) Természetesen a harmadik év költészet és adó anyagát egyáltalán nem értettük, holott egyszerű időbeli felcseréléssel mindkét anyag igen hasznos lenne, mert a költészet és adó elméleti problémáinak megértése után annak gyakorlati alkalmazását valamennyire — közel sem teljesen megmutatja a költészet és adó technika táblázatokon stb. keresztül.

A tematika elmélyültebb kidolgozása más szempontból is szükséges.

A termelési gyakorlatokon

ugyanis ami a harmadik év végén kötelező, a legtöbb kérdés előtt teljesen értetlenül állunk, mert még semmit sem hallottunk a költészetéről (elte-

kintve attól, hogy más tárgyakban felszínesen érintettük). A termelési gyakorlat témái nem voltak semilyen kapcsolatban az addig tanult anyagokkal, ezért nem tudtuk megfelelően felhasználni ismereteink gyarapítására és az elméletben tanultak gyakorlati alkalmazására. A tematika átgondolt kidolgozása során több gondot kellene fordítani a témák közti arányokra is. A „Költészet és adó” című anyagnak egy részét már más tárgyból ismerjük. Különösen a költészet és adó bevételeinek egyes problémáit (nyereségbefizetés, forgóalap-elfvonás stb.) mégis az egész évfolyam anyag első félévében a költészet és adó oldaláról foglalkoztunk, tehát majdnem egy teljes félévig adóval. Ott sem adópolitikával elvi síkon, hanem a kizárólag a jelenleg érvényben lévő adórendeletekkel. Csak az egyébként is rövidebb második félév maradt a költészet és adó oldalán (következésképpen felületesebb tárgyalásra, ami éppen, mert más tárgytól eltérő, sokkal ismeretlenebb probléma.

Az arányokkal függ össze az is, hogy bár költészet és adó anyagunk, KALÁSZ-ról (államháztartási számvitel) szóló előadást mindössze két órában fogunk hallani, míg mezőgazdasági és kereskedelmi számvitellel féléven keresztül foglalkoztunk.

Az oktatás színvonalát emelné a szemináriumaink felületesebb, visszakeresztelő módszereinek változtatása is, amiről már sok szó hangzott el, de

valójában azok még mindig középszerűsége jellemző. Pl. egy szemináriumi kérdés a következő: „Milyen fajta hiteleket ismerünk?” (negyedik évfolyam!) Az ilyen szemináriumok nemcsak azért károsak, mert időt pazarolnak velük, hanem mert az anyag elsősorban eredményezi és ezzel csökkenti az érdeklődést.

Természetesen az oktatásban meglévő hiányosságok csak egyik oldalát jelentik a pénzügyszakos hallgatók szakmai felkészületlenségének. A másik oldal a hallgatók folyamatos tanulmányi hiánya, az anyag iránti közömbössége, passzivitása, felületessége. Az oktatás bármilyen magas színvonalra emelhető, ha a hallgatók egyéni, rendszeres tanulását. Sőt, az oktatásnak alkalmazkodnia kell a hallgatók eddigi ismereteihez, s ha az kevés és hiányos, akkor nincs mire támaszkodnia a továbbiakban tanárainknak s kénytelenek alacsonyabb színvonalra tanítani. Tehát, ha mi nem készülünk el becsületesen a szemináriumokra, konferenciákra, nem sajátítjuk el az eddig előadott anyagot, akkor ezzel meggátoljuk az oktatás színvonalának bármilyen mértékű emelését. Nincs jogunk bármilyen követelményt támasztani az egyetemi oktatás felé, amíg mi nem felelünk meg az egyetem által elvárható követelményeknek. Az előtűnt álló rövid idő alatt fel kell számolnunk az a felületességet és cinizmust, ami eddig jellemezte a tanulmányi munkánkat. Mindkét problémát együttes felvetése és megoldása biztosíthatja csak a hallgatók szakmai felkészültségének megfelelő színvonalát.

Bernolák Andrea és Sárközi Anna

A népgazdaság tervezése az esti tagozaton

A Népgazdaság Tervezése egyik azoknak a tárgyaknak, amelyeket a legtöbb problémát okozza és amelyen a legtöbbet vitatkoznak.

Nézzük most meg egy kicsit — nem először és nem utoljára — hogy mi a helyzet jelenleg ezzel a tárggyal?

„Tele vannak az előadások átfedésekkel a politikai gazdaságtannal és a statisztikával... ami elméleti rész, azt jóformán mindent hallottunk politikai gazdaságtanból — ami matematikai vonatkozású, azt úgy szólván kivétel nélkül ismerjük a statisztika-anyagból...” — hangzik az egyik panasz. — „Ez így, ebben a formában, nem áll fenn. Kétségtelen, hogy átfedések voltak a múltban; vannak ma is és lesznek a jövőben is — de számuk egyre csökken, mint ahogy a mult-hoz képest már ma is jelentősen kevesebbek. Csökkenni fognak, de csak a feltétlenül szükséges minimumig, helyenként a pusztá utalásig — magyarázza Meisel elvtárs, a Népgazdaság Tervezése tanszék tanársegédje. — De amit úgy látszik hallgatóink nem látják tisztán, az az, hogy például, bár statisztikából a számítások azonosak — a statisztika csak dolgozik ezekkel a számokkal, míg a Népgazdaság Tervezése azt mutatja, meg, hogy hogyan alakulnak ki ezek a számok. A statisztika-tanszék különben éppen az átfedések szempontjából megvizsgálta a Népgazdaság Tervezése anyagát és úgy vélte, hogy az átfedések csupán a lehető minimálisak, lényegileg nincsenek.” — Így látja a helyzetet a tanszék, amely mint a statisztika-tanszékkel való „kooperációja” is mutatja, mind ezen a téren, mind egyéb tekintetben javítani igyekszik munkájában.

Ilyen „egyéb tekintet” a gyakorlat kérdése is. Nem is olyan régen nem volt kielégítő a tanszéknek a gyakorlati élethez való kapcsolata. Adott irányelveket, megtanított törvényszabványokra, de nem világította meg eléggé a kérdés másik ol-

dalát: mi a helyzet ma, nálunk? Mik akadályozzák azt, hogy ezek az elvek, törvényszerűségek nálunk teljes mértékben érvényesüljenek? A tanszék munkáján ezen a téren javítani kell — mint ahogy a tavalyi helyzethez viszonyítva ma is jelentős a javulás.

Jogos az a panasz is, hogy kevés volt a gyakorlat. Az elmúlt félévben például két konzultáció volt. Ez kevés. A tanszék igéri, hogy a jövőben több lehetőséget adnak erre is és szaporítani fogja a konzultációk számát.

Egy másik kényes kérdés a kötelező irodalom. „Egyrészt némelyik irodalom igen nehezen szerezhető meg, másrészt sokszor használhatatlan az irodalom, harmadszor a kötelező irodalom több esetben nem vág az előadás témájához” — mondják esti hallgatóink. Nézzük meg először azt, hogy melyik irodalom mennyiben használható. Erre a kérdésre esti harmadéves hallgatóink nem tudtak konkrét példát felhozni. Hogy ez mit jelent, azt valószínűleg nem kell tovább fejtegetni. — Nézzük azonban most azt, hogy mi a véleménye a tanszéknek a másik két kritikáról: az irodalmak beszerezhetőségének kérdéséről és az anyaggal való összefüggésről? „Ami a beszerezést illeti — mondja Meisel elvtárs — az irodalmak nagyrészt könnyen beszerezhetők; ami ritkább, azt a tanszék sokszorosítja megfelelő számban és a hallgatók rendelkezésére áll. A baj csak az, hogy a hallgatók az utolsó pillanatban jönnek ezekért — és egyszerre. Így aztán persze, hogy nem jut mindenkinek; ha szervezeten oldanak ezt meg, simán hozzá lehet jutni. Ami pedig azt illeti, hogy mennyire vág vagy nem vág az irodalom az előadáshoz, itt az a helyzet, hogy nincs irodalom, melynek tárgya megegyezne az előadásával. Nem is ez a feladata a kötelező irodalomnak, hanem az, hogy kiegészítse és alátámassza az előadásokon hallottakat.”

Sok harmad- és negyedéves elvtársunk nincs megelégedve a népgazdaság tervezése témájával sem. „Csupa általánoság, nincs benne konkrétum. Megállapítják pl., hogy miért fontos a helyes bérezés, de nem mutatják meg, hogyan kell helyesen megtervezni a bérezést” — mondják a harmadévesek. „Kevés az elvi rész, túlsok a konkrétum...” — mondják a negyedévesek. Így első hallásra igen furcsa a véleményeknek ez az ellentéte, de egyszerűen világossá válik, ha meghallgatjuk Róna elvtárs magyarázatát: „Hallgatóink nincsenek tisztában a népgazdaság tervezése tárgy feladatával. A harmadévesek több konkrétumot akarnak, hogy feleletet kapjanak a gyakorlati élet kérdéseire; a negyedévesek több elméletet akarnak, mert ők már tanulják a vállalati tervezést, mely éppen ezekkel a konkrét problémákkal foglalkozik. Innen az ellentét.” És mi a véleménye a tanszéknek? Voltaképpen Kolumbusz tojása: „Ugy véljük, hogy növelni kell az elméleti részt is, a gyakorlati részt is.”

Jobbról viszont egy elvtársunk igen rendezen jegyez.

Már ketten vannak a rejtvényesek. Mások előtt üres papír, néhány szóval. A rejtvényes elvtársnót szomszédja írásban figyelmezteti. Ujságíró van itt!... Ujságírók, ismer... A másik rejtvényest is figyelmeztetik, de az nem reagál. Nagyon el van merülve. Az elvtársnó előtt most ott a rejtvény, de ő csak görcsösen mered a levegőbe. Kb. 20 százalék nem jegyez, 20-30 százalék felületesen jegyez, a többi rendezen. Balról hárman-négyen kollektívan nem jegyzetelnek. A rejtvényes elvtársnó előtt már papír van. (Haladás!) De azért nem jegyez. Van, aki másol. Van, aki a többit figyeli. (Vajon miért? Talán lélekbüvörök?) Jegyez a rejtvényes elvtársnó. Hurrá! (Csak így tovább, minden órán.)

Egy elvtárs, ott, a kakasulón szorgalmasan olvas valamit. (Csak el ne rontsa szemét a sötétben!) Az elvtárs, ott, a kakasulón beletúr ceruzájával szomszédja hájába. (Vajjon, mit mondhatott az neki?) Az előadó, mintha kicsit kedvetlen lenne. Nem csodálom. Az óráknak nem sokára vége. A nem-jegyzetelők száma az idő múlásával arányosan nő. Ez a kép elég szomorú... Jó lenne, ha hallgatóink nemcsak a tanszékét bírálnák (amely egyébként egyáltalán nem hiba, ha segítő szándékú), hanem önmagukat is. Különösen a rejtvényesek, az olvasgatók, a nem-jegyzetelők. A fentiekben elmondott véleményünket a népgazdaság tervezésével kapcsolatban. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ez a kép hibátlan. Közöljük esti harmadéveseink építő bírálatukat a felvetett kérdésekről a szerkesztőség vagy a tanszékkel. Saját munkájuk javulását, könnyebbülését segítik ezzel.

(Lapzártakor érkezett: A tervjegyzet a Külkereskedelem tervezése c. előadásig a közeljövőben megjelenik.)

Vékony Attila birkózójaink

Vasárnap tartották az Országos Haladás bajnoki versenyt, melyen a Budapesti Haladás első lett 25 ponttal. Második a Szegedi Haladás 15 ponttal. Egyenlő másodikéves hallgatója, Vékony Attila középsúlyban országos Haladás birkózóbajnokságot nyert.

Van már jelvényünk

Folyó hó 6-án d. u. oszlozták ki az egyetemi jelvénypályázat díjnyertesek a pályadíjakat. I. díj: Kiss Ferenc (III. évf.) 300 Ft. II. díj: Brückler Endre (III. évf.) 150 Ft. III. díj: Csikos Imre (IV. évf.) 50 Ft. az Egyetemi Jelvénypályázat díjvizsgadíjéért; Simon József (IV. évf.), Grózi József (III. évf.), Molnár Sándor (IV. évf.), Botka Zoltán (III. évf.), Sztrana András (II. évf.).

A marxizmus-leninizmus tanulmányi kérdései

Az elmúlt héten a marxizmus-leninizmus tanszék nyilvános tanszéki értekezletet tartott számos hallgató részvételével. A beszámoló utáni hozzászólások többnyire a tanszék oktató-munkáját bírálták. Az elhangzott bírálatokra a válaszban közölték, hogy a tanszék komoly munkát végez a hibák kijavítása érdekében. A tervbevetett intézkedések megvalósítása következményeként a tanszék oktató-munkája jelentősen megjavult a következő évben. A tanszékvezető elvtárs ugyanakkor megállapította azt is, hogy — bár a hallgatók igényei jogosak — komoly hibák vannak a marxizmus-leninizmus tanulmányi körülmények között az oktatás magasabb színvonalára irányuló követelések bizonyos mértékig önteltségnek hathatnak.

Közelednek a vizsgák. Ezért szükséges, hogy felvessük — a tanszékkel történt megbeszélés alapján — a vizsgákkal, illetve a vizsgákra való felkészüléssel kapcsolatos kérdéseket.

Az I. éven az elvi kérdések mélyebb megértésére kell törekedni. Világosan kell látni azt, hogy a párt történetének pusztá ismerete nem elegendő. A II. éven — az elvi kérdések alaposabb tanulmányozása mellett — fokozott figyelmet kell fordítani a tények ismeretére. A marxizmus-leninizmus elméleti problémái mindig egy adott konkrét történelmi kérdésre adtak választ. Ezen válaszok kidolgozása során klasszikus-ink feltárták a társadalom fejlődéstörvényeit, melyek ma is érvényesek, csak úgy lehet ezeket az elvi kérdéseket megérteni, ha ismerjük azokat a történelmi

körülményeket, melyek felvetették azokat. A III. és IV. éven nagymértékű nem tanulás mutatkozik a filozófia terén. Pedig nem lehet vitás senki előtt sem az, hogy filozófiai ismeretekre nálunk minden közgazdásznak szüksége van.

A vizsgák komoly erőpróbat jelentenek minden hallgató számára. Szükséges felhívni a figyelmet a legfontosabb szempontokra a vizsgákkal kapcsolatban.

A vizsgára való felkészülésnél törekedni kell arra, hogy az elvi kérdéseket történelmi fejlődésükben ismerje minden hallgató. Ismerni kell — és a vizsgán meg kell tudni magyarázni — hogy egy-egy feladat megoldásánál a párt és a munkássztyál milyen objektív törvényekre támaszkodott, hogyan használt fel ezeket a törvényeket. Világosan kell látni, hogy a párt, tevékenységének minden szakaszában (nemcsak a háborúkban és forradalmakban hanem a békés építés időszakában is), a legszélesebb tömegekre támaszkodott. A párt kongresszusaival kapcsolatban tudni kell azt, hogy az egyes kongresszusok milyen történelmi körülmények között ültek össze, milyen főbb napirendi pontjuk volt. Ismerni kell a bolszevikok harcát, melyet a különböző trockista és egyéb ellenséges nézetek ellen vívtak a kongresszusokon. Ismerni kell az SzKP kongresszusainak és KB-nak tanult határozatait. A munkás-paraszti szövetség tartalmát tartalmazó változásait, fejlődését alaposan kell tudni mind a Szovjetunió, mind Magyarország viszonylatában.

